

SKOLVERKETS
ALLMÄNNA RÅD
2006

Allmänna råd och kommentarer

För arbetet med att främja likabehandling

och för att motverka diskriminering
och annan kränkande behandling

Beställningsadress: Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm.
Tel: 08-690 95 76, Fax: 08-690 95 50, e-post: skolverket@fritzes.se

Beställningsnummer: 06:964
ISSN 1403-4549
ISBN 91-85545-19-8
978-91-85545-19-3
Fryklunds kommunikation & design
Foto: Photodisc, bilden är manipulerad
Lenanders Grafiska AB

Allmänna råd och kommentarer

För arbetet med att främja likabehandling

och för att motverka diskriminering
och annan kränkande behandling

Förord

De allmänna råden för arbetet med att främja likabehandling och för att motverka diskriminering och annan kränkande behandling ersätter de tidigare allmänna råden för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling (SKOLFS 2004:19).

Råden grundar sig, förutom på skollagen, på lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever som trädde i kraft den 1 april 2006. Lagen förtydligar och förstärker verksamheternas ansvar och ställer krav på ett aktivt och målinriktat arbete i syfte att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Varje verksamhet som omfattas av lagen skall årligen upprätta en likabehandlingsplan. Lagen ställer också skärpta krav på att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling samt en skyldighet att utreda omständigheterna när det kommit till personalens kännedom att ett barn eller en elev blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling.

Inledningsvis ges en bakgrund till råden, vad allmänna råd är och för vilka verksamheter råden gäller. Därefter kommer ett avsnitt med definitioner och begrepp. Avslutningsvis följer som bilagor lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling, förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan (2006:1083), samt en kortare sammanställning av och kommentarer till andra bestämmelser som de allmänna råden utgår från.

De allmänna råden följs av kommentarer. Kommentarna förtydligar råden och grundar sig på förarbeten till bestämmelserna, forskning och beprövad erfarenhet liksom utredningar och annat relevant material, framför allt regeringens proposition Trygghet, respekt och ansvar - om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (prop.2005/2006:38). Det är Skolverkets förhoppning att materialet skall komma till användning i berörda verksamheter och ligga till grund för diskussioner om hur barns och elevers lika rättigheter skall kunna främjas. Det är likaså Skolverkets förhoppning att de allmänna råden och kommentarna till dem skall ge ett stöd i arbetet att motverka och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Per Thullberg
Generaldirektör

Mona Bergman
Undervisningsråd

Innehåll

Förord	5
Bakgrund	9
Vad är allmänna råd?	10
Berörda verksamheter	10
Definitioner och begrepp	10
Vad är kränkande behandling?	12
Likabehandlingsplanen	14
Att främja barns och elevers lika rättigheter och att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling	16
Att upptäcka trakasserier och annan kränkande behandling	18
Att utreda trakasserier och annan kränkande behandling	20
Att åtgärda trakasserier och annan kränkande behandling	22
Bilaga 1	24
Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (2006:67).....	24
Bilaga 2	30
Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan (2006:1083)	30
Bilaga 3	31
Andra bestämmelser som de allmänna råden utgår från	31

Bakgrund

Alla barn och elever skall kunna känna sig trygga och bemötas och behandlas med respekt för sin egenart. Förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, skolan och vuxenutbildningen skall vara miljöer som är fria från förekomst av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Inget barn och ingen elev ska behöva vara rädd att gå till förskolan eller skolan.

Kränkande behandling (diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling) är en fråga som hänger samman med människosyn och grundläggande demokratiska värderingar. All skollagsreglerad verksamhet skall utformas och genomföras i överensstämmelse med dessa värderingar. Varje form av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling är otillåten och skall förhindras. Enligt skollagen och läroplanerna skall alla som arbetar i förskolan och skolan

- medverka till att utveckla barnens och elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor även utanför den närmaste gruppen,
- verka i demokratiska arbetsformer där barn, elever, personal och vårdnadshavare har inflytande och är delaktiga,
- förankra grundläggande demokratiska värden i syfte att utveckla demokratiska samhällsmedborgare,
- aktivt motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling av individer eller grupper,
- visa respekt för den enskilda individen, och
- i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling tydliggör och skärper verksamhetens ansvar för att främja barns och elevers lika rättigheter i de verksamheter som omfattas av skollagen. I lagen förbjuds diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Barn och elever får även ett lagligt skydd mot annan kränkande behandling som t.ex. mobbning.

Lagen ställer krav på att verksamheterna bedriver ett målinriktat arbete för att motverka diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling och att upprätta likabehandlingsplaner. De är även skyldiga att utreda och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling som ägt rum i eller i samband med verksamheten.

Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappsombudsmannen och Skolverket skall inom sina respektive områden se till att lagen följs. Inom Skolverket finns funktionen Barn- och elevombud för

likabehandling (BEO), som har till uppgift att tillvarata barns eller elevers rättigheter i förhållande till huvudmannen. Om huvudmannen, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal åsidosätter sina skyldigheter enligt lagen kan huvudmannen bli skadeståndskyldig gentemot barnet eller eleven.

Vad är allmänna råd?

Skolverkets allmänna råd är rekommendationer till stöd för hur författningarna (lagar, förordningar och föreskrifter) för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning kan tillämpas. Ett allmänt råd måste utgå från en författning. Det anger hur man kan eller bör handla och syftar till att påverka utvecklingen i en viss riktning och att främja en enhetlig rättstillämpning. Råden bör således följas såvida verksamheten inte kan visa att man handlar på andra sätt som leder till att kraven i bestämmelserna uppnås.

Berörda verksamheter

Dessa allmänna råd gäller arbetet att främja likabehandling och att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling i all verksamhet, såväl inom det offentliga skolväsendet som i fristående verksamheter, som omfattas av skollagen: förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, förskoleklassen, grundskolan, gymnasieskolan, särskolan, specialsolan, sameskolan samt den kommunala vuxenutbildningen.

De allmänna råden vänder sig till verksamhetsansvariga och personal i förskola, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning. De riktar sig också till huvudmännen som har det yttersta ansvaret för att all personal i verksamheterna aktivt arbetar med att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Definitioner och begrepp

Definitioner och begrepp enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och propositionen Trygghet, respekt och ansvar (prop.2005/06:38).

Barn: Den som deltar i eller söker till förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg enligt skollagen.

Elever: Den som utbildas eller söker utbildning enligt skollagen.

Personal: Anställda eller uppdragstagare i utbildning och annan verksamhet.

Diskriminering är ett övergripande begrepp för negativ och kränkande behandling av individer eller grupper av individer utifrån olika grunder. Diskri-

minering används också som begrepp i fall där institutioner genom t.ex. strukturer och arbetssätt upplevs som kränkande. De fem diskrimineringsgrunderna är kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

I en verksamhet kan huvudman, ledning eller annan personal t.ex. ha utformat strukturer och organisation på sådana sätt att de, utifrån diskrimineringsgrunderna, missgynnar en individ eller grupp. Likaså kan olika beslut få diskriminerande effekter.

Med *direkt diskriminering* menas att ett barn eller en elev missgynnas i förhållande till andra om missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Ett exempel på direkt diskriminering är om huvudmannen för t.ex. en skola nekar en elev tillträde till en viss utbildning på grund av att hon eller han har en viss sexuell läggning.

Med *indirekt diskriminering* menas att ett barn eller en elev missgynnas genom att huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal tillämpar en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken särskilt missgynnar ett barn eller en elev med visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller visst funktionshinder.

Ett exempel på indirekt diskriminering kan vara att ett barn eller en elev missgynnas genom att till synes neutrala regler tillämpas så att de i praktiken får en diskriminerande effekt.

Trakasserier: Ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder och kön eller som är av sexuell natur. Trakasserier är alltså diskriminering och kan utföras av vuxna gentemot barn eller elever eller mellan barn och elever.

Annan kränkande behandling: Ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker ett barns eller elevs värdighet.

Andra aktuella begrepp

Mobbning: En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Rasism: En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

Främlingsfientlighet: Rädsla för; stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

Homofobi: En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- och bisexualitet och homo- eller bisexuella personer.

Sexism: Beträktelse- eller handlingsätt som innebär diskriminering på grund av kön. Med kön avses enligt svensk lag det kön som registrerats för en person vid födelsen eller det kön som senare fastställts för henne eller honom.

Vad är kränkande behandling?

Kränkande behandling kan finnas i form av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som inte har samband med diskrimineringsgrunderna, s.k. annan kränkande behandling. Kränkande behandling kan ta sig olika uttryck, vara mer eller mindre uppenbar och förekomma i många olika sammanhang.

Gemensamt för all kränkande behandling är att den strider mot principen om alla människors lika värde. Kränkningar är ofta ett uttryck för makt och förtryck. En viktig utgångspunkt är att den enskildes upplevelse av kränkning alltid måste tas på allvar.

Diskriminering av individer eller grupper innebär ett avsteg från principen om likabehandling. En institution, som t.ex. skolan, kan genom organisation, regler, grupperingar, schemaläggning och andra inslag avsiktligt eller oavsiktligt medverka till att diskriminerande effekter uppstår.

Trakasserier är kränkningar som har samband med diskrimineringsgrunderna och kan, liksom annan kränkande behandling, utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera och äga rum i alla miljöer. Kränkningar kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara under den tid och på den plats där verksamheten äger rum utan också via t.ex. telefon och dator (sms, mms, e-post och chatt). De kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. De kan ta sig uttryck i fysiskt, verbalt eller icke-verbalt uppträdande eller bemötande. Trakasserier och annan kränkande behandling kan ta sig uttryck i nedsättande tillmälen, nedsvärtning, förtal och ryktesspridning, förlöjligande eller förnedrande uppförande som t.ex. negativa kommentarer om utseende eller beteende. Det kan också handla om att frysa ut eller hota liksom att skapa och sprida rasistiska eller homofobiska texter eller bilder och märken med annat kränkande innehåll.

Olika studier visar att pojkar och flickor många gånger använder olika maktmedel och också drabbas olika. Mycket pekar t.ex. på att man i förskolan och

skolan främst uppmärksammar pojkars kränkningar eftersom dessa oftast är fysiska och därför synligare och lättare att upptäcka. Flickor använder ofta strategier som kan vara svårare att upptäcka, t.ex. utfrysning. Ett aktivt jämställdhetsarbete liksom kunskap om hur olika faktorer sammantaget påverkar situationen är av stor vikt vid arbetet att motverka kränkningar.

Att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling måste präglade av arbetsformer och hur man bemöter varandra i verksamheterna. Att ha kunskaper om vad som påverkar uppkomst av kränkningar och vilka uttryck de kan ta sig är grundläggande för det främjande och förebyggande arbetet och för att kunna granska och analysera den egna verksamheten.

Det bör särskilt uppmärksammas att ett barn eller en elev som anmält någon ansvarig person för kränkande behandling eller medverkat i en utredning som gäller överträdelser av lagen inte får utsättas för repressalier.

Likabehandlingsplanen

Likabehandlingsplanen syftar till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

För varje verksamhet, t.ex. förskola, skola, fritidshem, skall det finnas en likabehandlingsplan. I planen skall de åtgärder som planeras att påbörjas eller genomföras konkret beskrivas. Planen skall vara anpassad till den egna verksamheten och årligen följas upp och utvärderas. Uppföljningen och utvärderingen av likabehandlingsplanen skall redovisas i förskolors och skolors kvalitetsredovisningar samt i huvudmannens (kommunen eller den fristående skolan) övergripande kvalitetsredovisning (SFS 2006:279). Barn och elever skall finnas med i arbetet enligt förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan.

ALLMÄNNA RÅD

Likabehandlingsplanen bör

- tydligt uttrycka att verksamhetens ledning tar avstånd från alla tendenser till trakasserier och annan kränkande behandling och ange en tydlig ansvarsfördelning mellan rektor eller någon med motsvarande ledningsfunktion och personal,
- vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året med en tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund,
- beskriva rutiner för akuta åtgärder och uppföljande insatser och hur dessa skall dokumenteras,
- beskriva hur barn, elever och personal skall medverka i arbetet med planen samt hur vårdnadshavare skall göras delaktiga i arbetet,
- beskriva hur planen skall göras känd och förankras i hela verksamheten och hos barns och elevers vårdnadshavare,
- innehålla en planering för personalens kompetensutveckling för att öka medvetenheten om förekomsten av och kunskap om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling, och
- beskriva hur planen årligen skall följas upp, utvärderas och vid behov revideras.

Kommentar

Ett främjande arbetssätt är långsiktigt och söker skapa goda och demokratiska relationer och miljöer, som i sig innebär att förekomst av kränkningar minskar.

Forskning visar att en gemensam framgångsfaktor för att skapa en trygg miljö är att ledningen tydligt och konsekvent tagit ställning mot alla former av kränkande behandling. Forskningen understryker även betydelsen av att ledningen och personalen har kunskap om uttrycken för och omfattningen av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Planen med aktiva åtgärder för likabehandling bör ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet och vara levande i den meningen att den ständigt ska vara aktuell i det vardagliga arbetet. Det är viktigt att varje verksamhet utformar planen utifrån sina behov för att den skall kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt.

Det är viktigt att barn och elever aktivt uppmuntras och ges verkliga möjligheter att påverka och bli delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen. Kunskap, delaktighet och engagemang gynnar ansvarstagande och ger mening och kraft i arbetet att skapa ett gott klimat och en säker miljö för alla. En verksamhet med bristande delaktighet för barn och elever löper större risk att utlösa kränkande beteenden än den verksamhet som präglas av ömsesidig respekt och möjligheter till inflytande. Frustration och maktlöshet ökar risken för trakasserier och annan kränkande behandling. Att arbeta med de demokratiska värdena och för barns, elevers och personals inflytande är centralt för att skapa en god och trygg miljö och för att förebygga kränkningar. Arbetet med likabehandlingsplanen bör integreras med arbetet med ordningsregler och präglas av ett helhetstänkande.

Kunniga och engagerade vuxna är den mest avgörande framgångsfaktorn i arbetet med att främja lika rättigheter och förebygga kränkningar. Det handlar om grundläggande kunskaper om hur diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling förebyggs, upptäcks och motverkas. Kunskaper om rasism, främlingsfientlighet, sexism och homofobi kan bidra till en ökad förståelse för uppkomst av trakasserier.

Att främja barns och elevers lika rättigheter och att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling

En verksamhet där barn och elever upplever meningsfulla sammanhang, glädje och delaktighet främjar vänskap och förebygger kränkningar. I sådana miljöer växer självförtroende, respekt och tolerans. Där verksamheten saknar mening och lust finns grogrund för trakasserier och annan kränkande behandling. Varje verksamhet skall organiseras och utformas på sätt som främjar likabehandling, goda relationer och trygga miljöer samt skyddar barn och elever mot alla former av kränkningar.

ALLMÄNNA RÅD

Det är viktigt att det främjande och förebyggande arbetet

- baseras på kunskap om vilka faktorer som främjar skapandet av en god miljö och om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling,
- hålls samman av en för verksamheten övergripande strategi,
- är långsiktigt och omfattar såväl individ- som grupp- och verksamhetsnivå,
- integreras som en naturlig del i det vardagliga arbetet,
- involverar barn, elever, personal och vårdnadshavare och återkommande ger möjligheter att reflektera kring förhållningssätt, värderingar, normer och relationer,
- innebär att ledning och personal är observanta på att barn eller elever inte diskrimineras av verksamhetens organisation eller av tillämpningen av olika bestämmelser,
- innehåller regelbunden granskning av den egna verksamhetens organisation, arbetsklimat, arbetsätt och beslutseffekter, och
- baseras på aktuell kännedom om barnens och elevernas trivsel och inflytande samt om förekomsten av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling i den egna verksamheten.

Kommentar

Förskolan och skolan är mötesplatser för barn, elever och personal av olika åldrar och kön från skiftande sociala miljöer och kulturer. Vardagstillvaron i förskolan och skolan är omväxlande och mångfasetterad. Barn, elever och personal förväntas kunna samspela socialt och klara av relationer med varandra dagligen under flera år. Självfallet uppstår konflikter och bråk, men också vänskap och kärlek. Att ha goda relationer med andra barn, elever och vuxna innebär att bli positivt bekräftad och omtyckt och att känna gemenskap och samhörighet. Hur ett barn eller en elev bemöts eller bemöter andra lär henne eller honom något om sitt eget och andra människors värde och om relationer och makt. Det barn och unga upplever och lär präglar deras framtida liv.

Samtal och reflektion är de främsta verktygen för att bearbeta de egna föreställningarna samt för att skapa ett gemensamt förhållningssätt och en positiv atmosfär i verksamheten. Det handlar om att både arbeta för ett klimat präglat av omsorg och engagemang och att de vuxna är tydliga auktoriteter som sätter klara och kända gränser och som agerar när något händer. Detta aktualiserar också behovet av att de vuxna är medvetna om och reflekterar kring sina egna värderingar och förhållningssätt till varandra och till eleverna.

Varje verksamhet bör se över på vilket sätt som de egna strukturerna och arbetsätten gynnar eller försvårar demokratiska och jämlika relationer. Forskning visar att satsningar på smala och alltför individriktade åtgärder har haft liten eller ingen effekt. Det är därför viktigt att det förebyggande arbetet är en naturlig och återkommande del i vardagsarbetet och inte drivs som ett enskilt projekt vid sidan av den reguljära verksamheten.

Barn och elever skall delta i det främjande och förebyggande arbetet. För att öka möjligheterna för dem att ha inflytande och vara delaktiga måste de ha kunskap om såväl sina rättigheter som sina skyldigheter. Regler för detta finns bl.a. i Skolverkets föreskrifter om elevmedverkan i skolans arbetsmiljöarbete genom elevskyddsombud (SKOLFS 2004:13).

Vårdnadshavarnas medverkan i arbetet mot kränkande behandling är viktig. Samarbete och dialog med dem i såväl det förebyggande som det åtgärdande arbetet är därför av stor betydelse.

Frågan om gemensamma förhållningssätt visar också på behovet av att verksamheten har en utbyggd samverkan med närsamhället. En strävan efter att förankra ett förhållningssätt i de miljöer där barn och unga vistas är betydelsefullt, särskilt för det förebyggande arbetet.

Att upptäcka trakasserier och annan kränkande behandling

Det är viktigt att på ett systematiskt sätt, t.ex. genom kontinuerliga kartläggningar och observationer, skaffa kunskap om den aktuella situationen i verksamheten. Sådana systematiska och återkommande kartläggningar är av stor betydelse för möjligheterna att upptäcka inte endast enskilda fall. De är också viktiga för att upptäcka och identifiera brister i arbetsmiljön, förhållningssätt och attityder som t.ex. språk och jargong som kan utgöra grund för diskriminering och påverka förekomst av trakasserier och annan kränkande behandling.

ALLMÄNNA RÅD

- Redan misstanke om att kränkningar förekommer bör uppmärksammas.
- Rutiner bör finnas för att tidigt upptäcka trakasserier och annan kränkande behandling, t.ex. genom granskning av den egna organisationen, kartläggningar och kontinuerliga samtal med barn, elever, personal och vårdnadshavare.
- Rutiner bör finnas för att garantera en god uppsikt över alla utrymmen och platser där barn och elever befinner sig.
- Det är viktigt att ledningen och personalen är uppmärksam på om barn och elever upplever sig kränkta av någon vuxen i verksamheten.
- Rutiner bör finnas för hur kommunikationen skall ske mellan rektor eller motsvarande ledningsfunktion, personal, barn, elever och vårdnadshavare när trakasserier och annan kränkande behandling upptäcks.

Kommentar

Kännedom om rådande förhållanden och signaler om att ett barn eller en elev känner sig eller är utsatta för trakasserier eller annan kränkande behandling kan fås även på andra sätt än genom kartläggningar. Det sker t.ex. genom att vårdnadshavare berättar om sitt barns upplevelser, att kamrater signalerar att något inte står rätt till och inte minst genom personalens egna observationer av barnens eller elevernas beteende eller uppträdande. Andra signaler på utsatthet kan vara t.ex. hög frånvaro eller att barnet eller eleven själv kränker andra.

Kränkningar mellan elever äger ofta rum utanför klassrummet före och efter lektionstid, varför vuxennärvaro är av central betydelse för att på ett tidigt stadium upptäcka kränkningar och för att kunna ingripa.

Att utreda trakasserier och annan kränkande behandling

Så snart någon i verksamheten får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling föreligger skyldighet att utreda uppgifterna. Utredningen skall alltid ske med all möjlig hänsyn till den som är utsatt och övriga inblandade.

ALLMÄNNA RÅD

- Vårdnadshavare till barn och elever som är inblandade bör informeras skyndsamt.
- Utredningen bör allsidigt belysa vad som inträffat och omfatta både den eller de som kan ha eller har utövat kränkningen och den som blivit utsatt.
- Utredningen bör söka utröna och analysera orsakerna till den uppkomna situationen.
- Om personal misstänks för trakasserier eller annan kränkande behandling av ett barn eller en elev bör rektor eller någon med motsvarande ledningsfunktion ansvara för utredningen.
- Vid varje enskilt fall bör en bedömning göras av hur allvarlig kränkningen är och om anmälan till andra myndigheter bör göras.
- Verksamheten bör ha rutiner för hur huvudmannen skall informeras och hur utredningen skall dokumenteras.

Kommentar

Den enskildes upplevelse av det inträffade är utgångspunkten för en bedömning av och utredning kring vad som hänt. Utredningen skall ligga till grund för de åtgärder som vidtas och bör om möjligt även klarlägga orsakerna till den uppkomna situationen.

Om ett barn eller en elev upplevt sig eller blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling är det viktigt att berörda vårdnadshavare informeras så fort som möjligt. Personalen måste dock agera genast om situationen är akut. Barn eller elever som upplever sig trakasserade eller på annat sätt kränkta av personal är i en särskilt utsatt situation eftersom de befinner sig i beroende-

ställning. Det är viktigt att understryka att det enligt lagen är förbjudet för de vuxna i verksamheten att på något sätt kränka ett barn eller en elev.

Ibland kan det vara tillräckligt att genom några frågor få händelsen klarlagd och därigenom utagerad. En sådan enkel utredning kan dock bara anses tillräcklig om händelsen varit bagatellartad och situationen därefter är uppklarad och utagerad. I andra fall kan utredningsskyldigheten bli mer långtgående och omfatta fler barn eller elever samt personal. I vissa fall kan kränkningar uppfattas och hanteras som enstaka händelser som snabbt klaras upp medan de i själva verket är mer systematiska och återkommande.

En bedömning bör göras av huruvida det som skett skall anmälas till andra myndigheter. Huvudmannen och var och en i personalen som misstänker att ett barn far illa eller på annat sätt behöver stöd, hjälp och skydd är skyldig att anmäla detta till socialnämnden. Sådan anmälningsskyldighet gäller också dem som verkar inom fristående skolor.

En del fall av kränkande handlingar kan rubriceras som brottsliga. Det finns ingen laglig skyldighet för skolan att polisanmäla en elev som har begått ett brott. En bedömning om en polisanmälan skall göras bör ske i varje enskilt fall och inte rutinmässigt. Vid händelser som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa skall Arbetsmiljöverket underrättas. Detta gäller även händelser som orsakats genom våld eller hot om våld. Det är dock viktigt att komma ihåg att verksamheten inte fråntas sitt ansvar utan är skyldig att handla för att komma till rätta med problemen, även om anmälan görs till annan myndighet.

Att åtgärda trakasserier och annan kränkande behandling

Det första som måste ske när någon i verksamheten fått kännedom om att ett barn eller en elev är utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling är att få kränkningarna att upphöra och förhindra att de fortsätter.

ALLMÄNNA RÅD

- Rutiner bör finnas för hur en akut situation skall hanteras.
- Åtgärder som görs bör grundas på utredningen av det enskilda fallet och som regel riktas till såväl den eller de som utfört kränkningen som till det barn eller den elev som blivit utsatt.
- Åtgärderna skall inte enbart avhjälpa akuta situationer utan bör också syfta till att finna mer långsiktiga lösningar.
- En bedömning bör göras om åtgärdsprogram skall upprättas för en eller flera av dem som är inblandade i den aktuella situationen.
- Utifrån det enskilda fallet bör alltid överväganden göras om åtgärder också bör vidtas i syfte att förändra strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå.
- Om verksamheten inte själv förfogar över den nödvändiga kompetensen för att klara upp en situation bör hjälp tas utifrån.

Kommentar

Vid förekomst av trakasserier eller annan kränkande behandling måste beslut om och genomförande av insatser ske genast. Detta kräver att rutinerna för hur personalen skall agera är kända. De åtgärder som vidtas på såväl kort som lång sikt måste leda till att kränkningarna upphör. För att förvissa sig om detta måste åtgärderna kontinuerligt följas upp och utvärderas. Om det visar sig att de varit otillräckliga måste andra eller kompletterande insatser genomföras intill dess att situationen är varaktigt löst. Dokumentation är ett viktigt stöd i arbetet med att följa upp åtgärderna och eventuellt förändra dem eller sätta in nya. Den är också en rättssäkerhetsfråga, eftersom den ger berörda barn, elever och vårdnadshavare insyn.

I skolförordningarna finns bestämmelser om att åtgärdsprogram skall upprät-

tas för elever i behov av särskilt stöd. Om det finns behov skall ett åtgärdsprogram upprättas för de elever som är inblandade i en situation med kränkande behandling. Detta gäller såväl för den eller de som utfört kränkningen som den utsatta eleven. Eleven och dennes vårdnadshavare skall ges tillfälle att medverka vid upprättandet av åtgärdsprogrammet. Det är av stor vikt att skolpersonalen har kunskap om offentlighets- och sekretessbestämmelser så att elevinformationen hanteras på ett korrekt sätt. Motsvarande dokument kan upprättas för barn i förskoleverksamhet.

Det finns bestämmelser om vilka disciplinära åtgärder som skolan kan och får vidta. Det är viktigt att de åtgärder som man väljer att vidta är förenliga med dessa bestämmelser.

Det är aldrig tillåtet att stänga av elever från undervisningen i grundskolan eller i motsvarande skolformer. Avstängning eller förvisning är extraordinära åtgärder som kan tas till i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, komvux och särvox om alla andra möjligheter är uttömda. I grundskolan och motsvarande skolformer är inga av dessa åtgärder tillåtna eftersom huvudmannen alltid måste kunna uppfylla skolpliktiga elevers rätt till utbildning. I vissa akuta lägen kan det t.ex. bli nödvändigt att sära på elever genom att placera dem i olika grupper. Det är i sådana fall viktigt att såväl elev som dennes vårdnadshavare informeras om åtgärden och skälen till denna.

En annan åtgärd kan i undantagsfall vara att flytta en elev som kränker från den egna skolan till en annan skola, ytterst mot elevens och vårdnadshavarens vilja. Det är dock inte tillåtet att flytta en elev i bestraffningssyfte. En förflyttning kan dock ske för att garantera andra elevers trygghet och för att undervisningens kvalitet skall kunna upprätthållas. Den mottagande skolan skall också kunna möta elevens behov av särskilda stödåtgärder. Även i dessa fall är det synnerligen viktigt med samverkan och dialog med elevens och dennes vårdnadshavare.

Bilaga 1

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (2006:67)

Lagens ändamål och tillämpningsområde

1 § Denna lag har till ändamål att främja barns och elevers lika rättigheter samt att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Lagen har också till ändamål att motverka annan kränkande behandling.

Denna lag tillämpas på utbildning och annan verksamhet som avses i skollagen (1985:1100).

Definitioner

2 § I denna lag avses med

elev: den som utbildas eller söker utbildning enligt skollagen (1985:1100),

barn: den som deltar i eller söker till förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg enligt skollagen,

personal: anställda och uppdragstagare i utbildning och annan verksamhet,

etnisk tillhörighet: att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg,

sexuell läggning: homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning,

funktionshinder: varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå,

trakasserier: ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, och som

1. har samband med

- etnisk tillhörighet (etniska trakasserier),
- religion eller annan trosuppfattning (trakasserier på grund av religion eller annan trosuppfattning),
- sexuell läggning (trakasserier på grund av sexuell läggning),
- funktionshinder (trakasserier på grund av funktionshinder),
- kön (trakasserier på grund av kön), eller

2. är av sexuell natur (sexuella trakasserier),

annan kränkande behandling: ett uppträdande som annars kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Ansvaret för anställda och uppdragstagare

3 § Huvudmannen för sådan verksamhet som avses i 1 § andra stycket ansvarar för att anställda och uppdragstagare i denna verksamhet följer de skyldigheter som anges i denna lag när de handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Tvingande bestämmelser

4 § Avtalsvillkor som inskränker skyldigheter enligt denna lag är utan verkan.

Aktiva åtgärder

Målinriktat arbete

5 § Huvudmannen för verksamheten skall se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja de ändamål som anges i 1 § första stycket. Särskilda föreskrifter om detta finns i 6-8 §§.

Likabehandlingsplan

6 § Huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer skall se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen skall syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall årligen följas upp och ses över.

Skyldighet att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling

7 § Huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer skall vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling.

Skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier och annan kränkande behandling

8 § Om huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får kännedom om att ett barn eller en elev i verksamheten anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling i samband med att verksamheten genomförs, skall huvudmannen eller den huvudmannen bestämmer utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Förbud mot diskriminering

Direkt diskriminering

9 § Huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får inte missgynna ett barn eller en elev genom att behandla barnet eller eleven sämre än denne företrädare för verksamheten behandlar, har behandlat eller skulle ha behandlat något annat barn eller någon annan elev i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Indirekt diskriminering

10 § Huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får inte missgynna ett barn eller en elev genom att tillämpa en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken särskilt missgynnar barn eller elever med visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller visst funktionshinder. Detta gäller dock inte om bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet kan motiveras av ett berättigat mål och medlen är lämpliga och nödvändiga för att uppnå målet.

Trakasserier

11 § Huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får inte utsätta ett barn eller en elev för trakasserier.

Instruktioner att diskriminera

12 § Huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får inte lämna order eller instruktioner om diskriminering av ett barn eller en elev i sin verksamhet enligt 9-11 §§.

Förbud mot annan kränkande behandling

13 § Huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får inte utsätta ett barn eller en elev för annan kränkande behandling.

Förbud mot repressalier

14 § Huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får inte utsätta ett barn eller en elev för repressalier på grund av att barnet eller eleven har anmält eller påtalat att någon i verksamheten handlat i strid med denna lag eller på grund av att barnet eller eleven har medverkat i en utredning enligt denna lag.

Skadestånd

15 § Om huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal åsidosätter sina skyldigheter enligt 6-14 §§, skall huvudmannen dels betala skadestånd till barnet eller eleven för kränkning, dels ersätta annan skada som har orsakats av åsidosättandet. Skadestånd för kränkning i andra fall än vid diskriminering eller repressalier utgår dock inte, om kränkningen är ringa. Om det finns särskilda skäl, kan skadeståndet för kränkning sättas ned eller helt falla bort.

Tillsyn

16 § Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen och Statens skolverk skall inom sina respektive ansvarsområden se till att denna lag följs.

Huvudmannen för verksamheten eller rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion är skyldig att på uppmaning av en ombudsman eller av Statens skolverk lämna de uppgifter om förhållandena i verksamheten som kan vara av betydelse för tillsynen.

Rättegången

17 § Mål om skadestånd enligt denna lag skall handläggas enligt vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om rättegången i tvistemål där förlikning om saken är tillåten. I sådana mål kan det dock förordnas att vardera parten skall bära sin rättegångskostnad, om den part som har förlorat målet hade skälig anledning att få tvisten prövad.

Bevisbörda

18 § Om ett barn eller en elev som anser sig ha blivit diskriminerad enligt 9-12 §§, utsatt för annan kränkande behandling enligt 13 § eller utsatt för repressalier enligt 14 § visar omständigheter som ger anledning att anta att hon eller han blivit diskriminerad, utsatt för annan kränkande behandling eller utsatt för repressalier, är det huvudmannen för verksamheten som skall visa att diskriminering, annan kränkande behandling eller repressalier inte förekommit.

19 § Om ett barn eller en elev visar att han eller hon har blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling av ett annat barn eller en annan elev i samband med att verksamheten genomförs, skall huvudmannen för att undgå skadeståndsansvar visa att alla skäliga åtgärder för att förebygga eller förhindra behandlingen hade vidtagits.

Rätt att föra talan

20 § I en tvist om skadestånd enligt denna lag får Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen eller Statens skolverk som part föra talan för en elev som medger det. För barn och elever under 18 år som inte har ingått äktenskap skall vårdnadshavarna lämna medgivande.

Om en ombudsman eller Statens skolverk för talan enligt första stycket, får ombudsmannen eller verket i samma rättegång föra också annan talan som ombud för barnet eller eleven.

Det som föreskrivs i rättegångsbalken om part beträffande jävsförhållande, personlig inställelse, hörande under sanningsförsäkran och andra frågor som rör bevisningen skall gälla även den för vilken en ombudsman eller Statens skolverk för talan enligt första stycket.

Preskription m.m.

21 § En talan i mål om skadestånd enligt 9, 10, 12 eller 14 § skall väckas inom två år efter det att den påtalade handlingen företogs eller en skyldighet senast skulle ha fullgjorts. I annat fall är rätten till talan förlorad.

22 § En talan som förs av Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen eller Statens skolverk behandlas som om talan hade förts av barnet eller eleven själv.

Övergångsbestämmelser 2006:67

Denna lag träder i kraft den 1 april 2006 och tillämpas på skadefall som inträffar efter ikraftträdandet.

Bilaga 2

Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en lika behandlingsplan (2006:1083)

Träder i kraft 1:2006-10-15

- 1 § Denna förordning tillämpas på utbildning och annan verksamhet som avses i skollagen (1985:1100).
- 2 § En sådan likabehandlingsplan som avses i 6 § lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

Bilaga 3

Andra bestämmelser som de allmänna råden utgår från

En viktig grund finns i Barnkonventionen. Skolans skyldighet att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling regleras också i skolförfattningarna (Skollagen, 1985:1100, Läroplan för förskolan, Lpfö 98, Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94 och Läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94) och arbetsmiljölagen (AML, 1977:1160) med tillhörande föreskrifter som reglerar arbetet mot kränkande behandling i skolan. Socialtjänstlagen och reglerna i brottsbalken kan dessutom behöva tillämpas.

FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barnkonventionen sätter barnperspektivet och rätten till likabehandling i fokus. Konventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid skall komma i främsta rummet. Den talar om rätten till liv och utveckling, om barns rätt till inflytande och att få göra sin röst hörd. Barnet skall, enligt artikel 36, skyddas mot alla former av utnyttjande som kan skada barnet i något avseende. I artikel 2 fastslås barnets rätt att inte bli diskriminerat och i artikel 19 klargörs att staten har en skyldighet att skydda barn mot alla former av fysiska, psykiska och sexuella övergrepp och andra former av skada och vanvård som kan förekomma. Artikel 12 handlar om skyldigheten att ge barnet möjlighet att komma till tals och har särskild betydelse i samband med utredningar som rör enskilda ärenden om diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling. I artikel 28 erkänns barns rätt till utbildning och att konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att disciplinen i skolan upprätthålls på ett sätt som är förenligt med barnets mänskliga värdighet och i överensstämmelse med barnkonventionen.

Skolans författningar

I Lpfö 98, Lpo 94 och Lpf 94 fastslås de värden som förskolan och skolan ska gestalta och förmedla:

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta...

I läroplanerna förtydligas det demokratiska uppdraget och den värdegrund som kommer till uttryck i skollagen. Detta innebär bland annat att skolan skall främja förståelse för andra människor och utveckla förmåga till inlevelse i andra människors situation. Ingen i skolan skall utsättas för diskriminering. Alla tendenser till trakasserier och annan kränkande behandling skall aktivt motverkas.

Det finns också andra konkreta mål och riktlinjer för verksamheterna som har betydelse för arbetet mot kränkande behandling, t.ex. om normer och värden och att intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. Andra viktiga mål för skolan som tydligt uttrycks i läroplanerna är de som handlar om att skapa goda förutsättningar för en god lärmiljö och för elevernas rätt till inflytande. En aspekt av skolans uppdrag är hur man skall främja samarbete, trivsel, hälsa och goda relationer. En annan aspekt är hur man skall motverka kränkningar, vantrivsel, ohälsa och dåliga relationer.

Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen och därtill knutna förordningar och föreskrifter syftar till att uppnå en god arbetsmiljö, bl.a. avseende den psykosociala miljön. Arbetsmiljölagen och arbetsmiljöförordningen syftar till att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Med en god arbetsmiljö avses t.ex. möjlighet till inflytande, handlingsfrihet och utveckling. Dessutom ska arbetstagarna ges möjlighet till variation och samarbete samt goda sociala relationer. Arbetsmiljölagen handlar alltså inte bara om buller, damm eller andra fysiska risker, utan också om den psykosociala miljön. Det handlar om hur elever, lärare och annan personal kan trivas och utvecklas på sin arbetsplats – skolan, utifrån en helhetssyn på hälsa och arbetsmiljö. Det innebär att även aktiviteter som förläggs till idrottshallar, simhallar eller andra lokaler utanför skolområdet, ska ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Raster under skoldagen omfattas, liksom utflykter och studiebesök. Däremot omfattas inte resor till och från skolan.

Elever jämställs i de flesta delar av lagen med arbetstagare. Barn i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg omfattas inte.

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete skall ingå som en naturlig del i den dagliga verksamheten och omfatta alla elever. Från årskurs 7 och uppåt har eleverna dessutom rätt att välja egna elevskyddsombud med uppgift att delta i skolans arbetsmiljöarbete (SKOLFS 2004:13). Föreskrifter och allmänna råd om kränkande särbehandling i arbetslivet (AFS 1993:17) förtydligar lagens krav. Dessa gäller även skolan som arbetsplats och därmed både personal och elever. Dess-

utom finns särskilda föreskrifter om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön. Vid tillbud som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa eller om flera drabbas skall Arbetsmiljöverket underrättas (2 § arbetsmiljöförordningen).

Socialtjänstlagen

Verksamheter som berör barn och ungdom är skyldiga att göra anmälan till socialnämnden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). Enligt denna bestämmelse är både skolmyndigheten och alla anställda hos myndigheten, dvs. personal i förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och skola, skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”. Detta gäller även dem som är verksamma inom fristående skolor.

Oavsett sekretess har verksamheter som berör barn och ungdom anmälnings-skyldighet. Skyldigheten att anmäla är ovillkorlig och får inte bli föremål för överväganden av den anmälningskyldige själv. Att få kännedom om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa betyder inte att detta skall vara klarlagt. Även svårbedömda och obestyrkta uppgifter skall anmälas om de tyder på att ett barn kan vara i behov av hjälp och stöd från socialtjänstens sida. I socialstyrelsens allmänna råd om anmälan om missförhållanden enligt 14 kap.1 § socialtjänstlagen (SOSFS 2003:16) och handbok, Anmälningskyldighet om missförhållanden som rör barn, finns stöd för tillämpningen av socialtjänstlagens bestämmelser om anmälningskyldighet.

Brottsbalken

Straffbestämmelserna i brottsbalken gäller även skolan. Det finns dock ingen laglig skyldighet att göra en polisanmälan. En polisanmälan ersätter inte anmälningskyldigheten enligt socialtjänstlagen. I brottsbalken finns inte kränkande behandling som särskilt begrepp eller brottsrubricering, men kränkningar utgör inte sällan även brott enligt brottsbalken, t.ex.:

- Misshandel
- Olaga hot
- Olaga tvång
- Ofredande
- Trakasserier
- Förtal/Förolämpning
- Sexuellt ofredande
- Hets mot folkgrupp

Om motivet har varit att kränka en person eller grupp personer på grund av t.ex. hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning ses detta som en försvårande omständighet.

I brottsbalken finns också bestämmelser om hets mot folkgrupp. Hets mot folkgrupp innebär att uttalande eller annat meddelande görs offentligt och hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp med anspelning på ras, hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning. Brottet kan ge fängelse eller böter. Att bära rasistiska märken eller symboler kan vara hets mot folkgrupp. Bedömningar av vad som är hets mot folkgrupp i ett enskilt fall kan inte göras av skolan, utan måste polisanmälas och prövas av åklagare eller domstol.

De allmänna råden vänder sig till huvudmännen och de verksamhetsansvariga och personal i förskola, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning. De allmänna råden ska fungera som ett stöd i arbetet att främja likabehandling och för att motverka diskriminering och annan kränkande behandling.

Skolverket

www.skolverket.se